

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.26 (3338) ●

● ЧАЦВЕР, 11 ЛІПЕНЯ, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Неабсяжная прастора творчасці
Стар. 2

Пра Магдалену гаварылі на Уздзеншчыне
Выйшаў у свет зборнік “Асветніца і мецэнатка”, прысвечаны 150-годдзю з дня нараджэння Магдалены з роду Завішаў Радзівіл (1861 — 1945) Стар. 3

Жыве Купалле на Дняпры
У чарговы раз у Шклоўскім раёне ладзіўся вялікі фэст “Александрыя збірае сяброў” Стар. 4

ФАРБЫ СВЯТА

Мова музыкі — мова сяброўства

Творчы тур самарскіх беларусаў на гістарычную Радзіму праходзіў якраз тады, калі Беларусь святкавала Дзень Незалежнасці

Па ўсёй краіне ў гэтыя дні гучала шмат прыгожай музыкі. Яно і зразумела: яшчэ старажытнагрэцкі філосаф Платон казаў, што менавіта музыка натхняе ўвесь свет, акрыляе душу, спрыяе палёту ўяўлення. І што ж, як не музыка, найбольш дапамагае паразуменню паміж людзьмі? “Музыка — гэта адзіная сусветная мова, якую не трэба перакладаць, бо на ёй душа гаворыць з душою”, — заўважыў некалькіх гадоў таму пісьменнік-раманіст Бертольд Авербах. Цяпер пацвердзіць гэтыя словы могуць і ўдзельнікі XI Міжнароднага фестывалю народнай творчасці “Вянок дружбы”, які ладзіўся з 27 чэрвеня па 1 ліпеня ў Бабруйску. На фестывальных імпрэзах выступалі 33 калектывы з 16 краін, яны ператварылі горад на некаторы час у гэтую полікультурную сталіцу Беларусі.

Беларускі вакальны ансамбль “Каданс” у Бабруйску

Расійскую Федэрацыю на фэсце прадстаўляў беларускі вакальны гурт “Каданс” Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000”, мастацкі кіраўнік якога Алена Дзмітрыева. Гэта адзіны калектыв беларускага замежжа, які прывёз на Бацькаўшчыну як беларускія, так і рус-

кія песні. “Удзел вакальнага ансамбля “Каданс” у міжнародным форуме ў Бабруйску — гэта цудоўная магчымасць паказаць наш творчы патэнцыял ды пазнаёміцца з творчасцю гуртоў з іншых краін”, — задаволеная прэзідэнт суполкі і кіраўнік дэлегацыі з Самары Ірына Глуская. — Гледачы высока ацанілі выступ “Каданса”,

нам казалі словы ўдзячнасці за захаванне беларускай культуры і мастацтва на Самарскай зямлі”.

На фестывалі праводзіўся конкурс “Вянок, як сімвал фестывалю — у падарунак фэсту”, па выніках якога праца самарскіх беларусаў заняла першае месца. Дэлегацыю землякоў з Паволжа цёпла сустракаў працоўны

Гэты прыгожы вянок беларусы Самары падаравалі фэсту

калектыву прадпрыемства “Бабруйскмэбля”. Артысты расказалі пра сябе, выканалі для сяброў свае песні. А старшыня прафкама Юрый Кавальчук уручыў гасцям вялікі каравай, букет кветак, а таксама сімвал Бабруйска — статуэтку Бабра. “Хачу выказаць ад нашай дэлегацыі шчырую ўдзячнасць Міністэрству культуры Беларусі, апарату Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў і Рэспубліканскаму цэнтру нацыянальных культур, якія падтрымалі нашу ініцыятыву ды ўключылі выступ нашага гурта ў праграму святочных мерапрыемстваў у Мінску, прысвечаных дзяржаўнаму святу — Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, — гаварыла мне Ірына Глуская. — Напярэдадні Дня Незалежнасці, 2 ліпеня, вакальны гурт “Каданс” выступіў на сцэне Рэспубліканскага

Палаца ветэранаў у Мінску, а 3 ліпеня — прыняў удзел у канцэртнай праграме ў мінскім Парку Перамогі. Калектыву вельмі цёпла і гасцінна прымалі гледачы, а для нас жа так важна адчуваць непарыўную сувязь з нашай гістарычнай Радзімай!”

У першы ж дзень прыезду ў Мінск самарцы адчувалі ў поўнай меры гасціннасць землякоў. Для сустрэч з імі знайшлі час намеснік міністра культуры Васіль Чэрнік і Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка. Словы асаблівай падзякі Ірына Міхайлаўна выказвае ад усёй дэлегацыі і дырэктару Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур Міхаілу Рыбакову, які вельмі пастараўся, каб знаходжанне сяброў з Паволжа ў Мінску было камфортным ды насычаным на падзеі. → **Стар. 2**

ПАМЯЦЬ

Сумленны летапісец

Многія кнігі ўраджэнца Беларусі, ваеннага журналіста Юрыя Левіна выдаваліся ў Екацярынбургу і Маскве

Мікола Раўнапольскі

Мой добры екацярынбургскі (святлоўскі!) сябра Вадзім Дулепаў, з якім знаёмы з 1981 года, “вывеў” на земляка — празаіка, публіцыста, ваеннага журналіста Юрыя Левіна. Пра яго, дарэчы, ужо і раней крыху пісала газета “Голас Радзімы”. А са старэйшым сябрам, нашым суайчыннікам Вадзім працаваў у газеце Уральскай ваеннай акругі. І адгукваўся пра

Юрыя Абрамавіча толькі добрымі словамі. Бачыў у яго асобе старэйшага настаўніка ў журналістыцы, хаця і розніца ва ўзросце ў іх даволі істотная. Але нешта паяднала. Можна, тое, што Вадзім і сам прайшоў вайну. Атрымаў за Афганістан ордэн Чырвонай Зоркі. Чалавек буйнай, неўтаймаванай энергіі, ён і людзей вакол сябе заўважае такіх жа яркіх, энергічных... Такім, пэўна, быў і Юрый Абрамавіч Левін —

Юрыя Левін

ён родам з Гомельшчыны, з вёсцы Парэчча Акцябрскага раёна. Нарадзіўся 20

ліпеня 1917-га. Равеснік Кастрычніка!..

Першы свой верш хлопчык Юрыя надрукаваў у газеце “Піянер Беларусі”. А сур’ёзную працоўную біяграфію Левін пачаў у глускай раённай газеце “Сцяг калектывізацыі”. Ездзіў па толькі што створаных калгасах, шукаў герояў для публікацый на полі, на невялікіх прадпрыемствах. Пісаў і ў рэспубліканскую маладзёжную газету “Чырвоная змена”. А ў 1938-м,

калі прызвалі ў Чырвоную Армію, пачалася новая частка яго біяграфіі. Служыў камандзірам экіпажа танка Т-26 у 49-й танкавай брыгадзе. З 1940 года Левін — карэспандэнт шматтыражнай брыгаднай газеты, так і застаўся на ўсё жыццё ваенным журналістам. Перад самай вайной яго накіравалі на курсы газетных работнікаў РСЧА, ды закончыць іх не паспеў. З 1941 года наш зямляк — на фронце: прайшоў шляха-

мі карэспандэнта газеты “Фронтвая правда” ад Ржэва да Берліна. Многія апавяданні, якія Левін напіша праз шмат гадоў пасля вайны, мелі правобразы якраз у агні Вялікай Айчыннай. Падставай былі сустрэчы на перадавой. Журналіст і тады вылучаўся ўважлівасцю да збора фактаў, дэталю. Цяпер, дарэчы, многія франтавыя бланкеты газетчыка знаходзяцца ў самых розных музеях. → **Стар. 2**

ФЕСТИВАЛЬНАЕ ЖЫЦЦЁ

Неабсяжная прастора творчасці

Кацярына Мядзведская

Апошнім часам у рэдакцыю “ГР” паступаюць пытанні наконт Другога фестывалю мастацтваў беларусаў свету. Тэлефанавалі з Казахстана, пісалі з Малдовы, цікавіліся з Польшчы, Латвіі, Эстоніі, Расіі... І ўсе хочуць даведацца: ці адбудзецца сёлета чарговая творчая сустрэча землякоў. Калі так, то дзе і калі?

Падставай для такіх пытанняў паслужыла леташняя заява тагачаснага Міністра культуры Беларусі Паўла Лагушкі на пасяджэнні Кансультацыйнага савета беларусаў замежжа аб намеры правесці пазапланавы Фестываль мастацтваў беларусаў свету ў 2013 годзе. “Другі Фестываль мастацтваў беларусаў замежжа адбудзецца ў наступным годзе. Ён будзе мець статус самастойнай культурнай акцыі, пад час якой пройдуць і сустрэчы беларускай моладзі з роз-

ных краін, і нават эканамічны форум суайчыннікаў”, — казаў тады міністр.

Аднак час уносіць свае карэктывы. У Рэспубліканскім цэнтры нацыянальных культур, куды я звярнулася за тлумачэннямі, удакладнілі: сёлета асобнага фестывалю не будзе. Аднак Міністэрствам культуры Беларусі разам з Рэспубліканскім

Вышыўка М. Залеўскай з Казахстана

цэнтрам нацыянальных культур і апаратам Упаўнаважанага па справах рэлігіі і нацыянальнасцяў Беларусі суайчыннікам усё ж прапанавана як мага ак-

тыўней удзельнічаць у фестывальным жыцці краіны. І многія з задавальненнем карыстаюцца гэтакім запрашэннем.

Так, на міжнароднае свята традыцыйнай культуры “Браслаўскія зарніцы”, што праходзіла на пачатку чэрвеня, прыязджалі калектыў беларускага казачтва з Масквы і ансамбль “Завіруха” з латвійскага Екабпілса. А зусім нядаўна пабываў у Бабруйску вакальны гурт “Каданс”, што створаны пры Самарскай суполцы беларусаў “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Там землякі паўдзельнічалі ў XI Міжнародным фестывалі народнай творчасці “Вянок дружбы” і ў дзехах у гонар 626-годдзя горада. Далі артысты канцэрт і ў Мінску, падрабязна пра тое напісаў тэкст “Мова музыкі — мова сяброўства” М. Бойка.

Прыедуць суайчыннікі і на “Славянскі базар у Віцебску” — ансамбль “Цені” і шоў-дуэт “Майстар-клас” з нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Волагды. А на

АЛІКСАНДР РУЖАНКА

Удзельніцы Першага фестывалю мастацтваў беларусаў свету з Іркуцка

абласное свята народнай творчасці “Слукцкія паясы”, што ўжо некалькі год праходзіць на Міншчыне ў верасні, запрошаны хор “Купалінка” з Комі. Яшчэ — аб’яўлены конкурс сярод гуртоў беларусаў замежжа і на ўдзел ў фестывалі “Со-жскі карагод”, які пройдзе ў Гомелі таксама ў верасні.

Ды й шмат яшчэ якіх сустрэч чакаецца сёлета ў землякоў на Радзіме. Як гаворыцца, было б жаданне прыехаць, а ўжо магчымасці — знойдуцца.

“Што ж тычыцца Другога фестывалю мастацтваў беларусаў свету, то ён абавязкова адбудзецца

ў наступным годзе, — запэўніў мяне па тэлефоне дырэктар Рэспубліканскага цэнтры нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў. — Бо так раней і планавалася: праводзіць фестываль раз на тры гады”.

Дарэчы, Першы фестываль мастацтваў беларусаў свету прайшоў у 2011 годзе і сабраў больш за дзвесце суайчыннікаў з Арменіі, Казахстана, Кыргызстана, Малдовы, Латвіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Украіны, Эстоніі. Землякі давалі канцэрты ў Мінску і Віцебску, адкрывалі выставы — мастацкую, кніжную, фотаэкспазіцыю... Сапраў-

ды, форум той не застаўся незаўважным. “Такія сустрэчы вельмі патрэбны ўсім, хто займаецца аматарскім рухам, мастацтвам. Гэта — магчымасць паказаць свае дасягненні”, — упэўнены старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку Ян Сычэўскі. На яго думку, менавіта ў Беларусі землякі атрымліваюць стымул для далейшай дзейнасці. Дарэчы, будучы фестываль, абяцаюць арганізатары, будзе традыцыйным. І новыя цікавыя сустрэчы з мастацтвам беларусаў замежжа ўжо зусім хутка чакаюць нас.

ПАМЯЦЬ

Сумленны летапісец

(Заканчэнне.

Пачатак на стар. 1)

Па блакногах тых можна вывучаць не толькі творчы лёс асабіста Левіна, але і даваць урокі ваеннай журналістыкі, журналістыкі ў экстрэмальных умовах. Хлеб журналіста — фактычны матэрыял: без яго, быў перакананы Юрый Абрамавіч, усёй пісаніне грош цана ў базарны дзень. І пранёс перакананасць тую праз усё жыццё. Пра гэта не раз гаварыў і майму сябру, таленавітаму паэту Вадзіму Дулепаву.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны хвалявала Левіна і пасля 45-га. У час працы ваенным карэспандэнтам газеты “Красный боец”, у штаб якой патрапіў пасля службы ў Групе Савецкіх войск у Германіі (1945 — 1950), ён аб’ездзіў не толькі Уральскую ваенную акругу, але і многія іншыя мясціны Савецкага Саюза. Шукаў сляды войнаў-уральцаў у Львове,

Юрый Левін (злева) з сябрамі-калегамі

Прыкарпаці, у роднай Беларусі. Узнавіў імёны шмат каго з забытых салдат і афіцэраў, чые франтавыя біяграфіі варты ўвагі ды памяці нашчадкаў. Напісаў успаміны і пра рускага пісьменніка і франтавога карэспандэнта, ураджэнца Беларусі Дзмітрыя Стонана. Вельмі цікавымі былі і росшукі слядоў байца Івана Сцяпанавіча Барадуліна, які прызываўся з Ніжняга Тагіла. Яго імя высечана

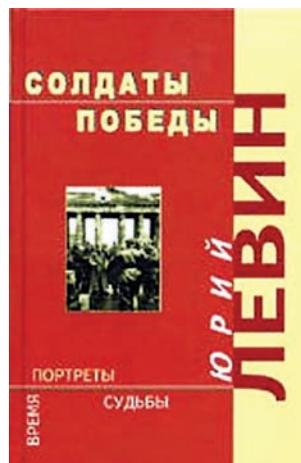
на адным з абеліскаў у Беларусі, ён лічыўся загінулым. А пасля высветлілася, што Барадулін застаўся жывы. І яго Юрый Левін знайшоў у вёсцы ля Кудымкара. Такіх прыкладаў настойлівага пошуку ў біяграфіі журналіста і пісьменніка вельмі шмат.

Звольніўся з арміі Юрый Абрамавіч у 1971 годзе. Але палкоўнік у адстаўцы прадаўжаў шмат пісаць. У Екацярынбургу і Маскве пабачылі свет

многія кнігі Юрыя Левіна: “Дзённік Перамогі”, “Імёны”, “Рэха саракавых”, “Я вярнуся, мама”, “Камбат”, “Памяць”, “Пошук працягваецца”, “Жывыя радкі вайны”, “Залаты крыж” і іншыя. Яшчэ мне вядома, што наш зямляк з Парэчча ўзнагароджаны 5 баявымі ардэнамі і 16 медалямі. Ён лаўрэат літаратурных прэміяў імя М. Кузняцова і імя П. Бажова.

Памёр Юрый Абрамавіч Левін у ліпені 2008

года. Мне здаецца, у Беларусі найперш варта было б дастойным чынам ушанаваць памяць пра нашага земляка, таленавітага ваеннага журналіста і пісьменніка. Мо назвай адной з бібліятэк у Акцябрскім раёне? Альбо прысвоіць яго імя адной з вуліц у Глуску ці ў Акцябрску, ці ў родным яго Парэччы?.. Ды і кнігу ваенных нарысаў і апавяданняў Юрыя Левіна няблага было б выдаць у Мінску.

Мова музыкі — мова сяброўства

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Пры яго садзеянні прэзідэнт суполкі Ірына Глуская і кіраўнік яе моладзевага крыла Юлія Цяплянская пабывалі на святочным канцэрце ў Палац Рэспублікі, а самарская дэлегацыя атрымала запрашэнні на трыбуну святочнага Парада ў Дзень Незалежнасці. Ладзілі сустрэчы самарцаў з прадстаўнікамі СМІ, гуртом “Вербіца”, ім перадалі падборку літаратуры і сувеніраў.

Шчырае словы ўдзячнасці І. Глуская выказвае і адміністрацыі губернатара Самарскай вобласці ды адміністрацыі гаракурці Самара, Дому дружбы народаў Самарскай вобласці, спонсарам паездкі: кампаніі “Транс-Кантракт” (гэта, дарэчы, афіцыйны прадстаўнік Мінскага аўтамабільнага завода і аўтобусаўнага філіяла МАЗа ў Паволжы), таварыствам “Самарскі БКК”, “Самарскі Хлебазавод № 2”, “Жыгулёўскае піва”, “Самбук”, якія аказалі садзеянне ў арганізацыі паездкі самарскіх беларусаў на гістарычную Радзіму.

Мікалай Бойка, г. Самара, Расія

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пра Магдалену гаварылі на Уздзеншчыне

Выйшаў у свет зборнік “Асветніца і мецэнатка”, прысвечаны 150-годдзю з дня нараджэння Магдалены з роду Завішаў Радзівіл (1861—1945)

Багдана Лідская

Магдалена Радзівіл — вядомая дзяўчка беларускага нацыянальнага адраджэння на заранку XX стагоддзя. У прадмове да кнігі яе ўкладальніца, паэтэса і літаратуразнавец Ірына Багдановіч адзначае: княгіня годна і вынікова спрычынілася да адраджэння беларускай культуры. Ды яе імем пакуль што не названа вуліца ў Мінску, хаця яна тут жыла. Не прымацавана і мемарыяльная дошка на доме па вуліцы Савецкай, 19, які памятае яе крокі. Аднак ёсць добрая вестка, што імем спадарыні Магдалены Радзівіл назавуць вуліцу ў новым мікрараёне горада Узда.

Чаму там? Бо ў наваколлі Узды знаходзіліся родавыя ўладанні княгіні, што дасталіся ёй у спадчыну па бацьку Яну Казіміру Завішу. Менавіта там і адтуль — з палаца ў Кухцічах (цяпер пасёлак Першамайск) — разгортвалася плённая беларуская дзейнасць княгіні-патрыёткі, асветніцы і мецэнаткі, якая фінансавала выданне “Вянка” Максіма Багдановіча, кніг Канстанцыі Буйлы, Якуба Коласа, Янкі Купалы.

Асноўная частка кнігі — гэта матэрыялы “круглага стала”, прысвечанага 150-му ўгодкам княгіні, арганізатарамі якога выступілі Міжнародная асацыяцыя беларусістаў і Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Нагадаю, пад час правядзення ўрачыстасці акадэмік-сакратар АДДЗЯлення гуманітарных навук і мастацтваў доктар гістарычных навук Аляксандр Каваленя звярнуў увагу на важнасць і прыярытэтнасць такога кірунку працы, як вяртанне забытых імёнаў дзеячаў беларускай культуры. Старшыня Камітэта Міжнароднай асацыяцыі

Магдалена Радзівіл з дачкой. З карціны невядомага мастака

беларусістаў акадэмік НАН Беларусі, доктар гістарычных навук Міхаіл Касцюк у прывітальным слове адзначыў велізарны ўклад такіх асоб, як Магдалена Радзівіл, у беларускі адраджэнскі рух пачатку XX стагоддзя.

Супрацоўнікамі бібліятэкі быў падрыхтаваны і пад час імпрэзы дэманстраваўся дакументальны фільм “Старонкі жыцця вядомай мецэнаткі”. Экспанавалася выстаўка беларускіх выданняў, да якіх мела дачыненне княгіня Магдалена. Даволі аб’ёмная, каштоўная бібліяграфія гэтай выстаўкі і артыкул загадчыка сектара кнігазнаўства АДДЗЕЛА рэдкіх кніг і рукапісаў ЦНБ НАН Беларусі Алены Цітавец аб яе сутнасці змешчаны ў згаданай кнізе. Многіх зацікавіць і змешчанае ў зборніку выступленне супрацоўніцы Уздзенскага раённага краязнаўчага музея Ірыны Віяленці, якая падкрэсліла: землякі памятаюць пра чынныя гаспадарчыя і культурныя справы Магда-

лены Радзівіл, прадстаўнікоў родаў Завішаў і Кавячынскіх на Уздзеншчыне. Пра апошні прытулак княгіні Магдалены ў швейцарскім горадзе Фрыбуры пад апекаю сясцёр-дамініканак (жывучы ў іх кляштары яна вязала “каронкі”-ружанцы) распавядае ў сваім артыкуле Часовы павяраў у справах Рэспублікі Беларусь у Швейцарыі Андрэй Кулажанка. Кухціцкая сядзіба — родавае гнездо Магдалены (ад палацавай забудовы захаваліся цяпер толькі два флігелі) стала тэмай артыкула даследчыка даўніх сядзібна-паркавых ансамбляў Беларусі доктара біялагічных навук прафесара Анатоля Федарука. Аб ролі і дзейнасці Магдалены Радзівіл у беларускім адраджэнскім руху распавяла літаратуразнавец і паэтэса Ірына Багдановіч.

Чым яшчэ адметная кніга? У ёй ёсць архіўна-мемарыяльны раздзел “Лісты, успаміны, рэдкія публікацыі”, дзе ўпершыню змешчаны ліст княгіні Магда-

лены ад 1913 года да Міністра ўнутраных спраў Расійскай імперыі Мікалая Маклакова аб стане пабудовы каталіцкіх святыняў у Мінску (публікацыя кандыдатаў філалагічных навук, супрацоўнікаў Інстытута гісторыі НАН Беларусі Андрэя Унучака і Валянціны Яноўскай). Змешчаны фрагмент уласных успамінаў Магдалены Радзівіл перыяду эміграцыі (пераклад з французскай мовы Веры Дзявольскай, публікацыя пісьменніка Віктара Хурсіка). Змешчаны поўны тэкст успамінаў служачага ў маёнтках Магдалены ў 1917-18 гадах Юстына Мурашкі.

Кнігу “Асветніца і мецэнатка” можна разглядаць як сціплы, але самавіты помнік княгіні Магдалене, як прыклад служэння роднаму краю, яго гаспадарчаму, духоўнаму і культурнаму роск-

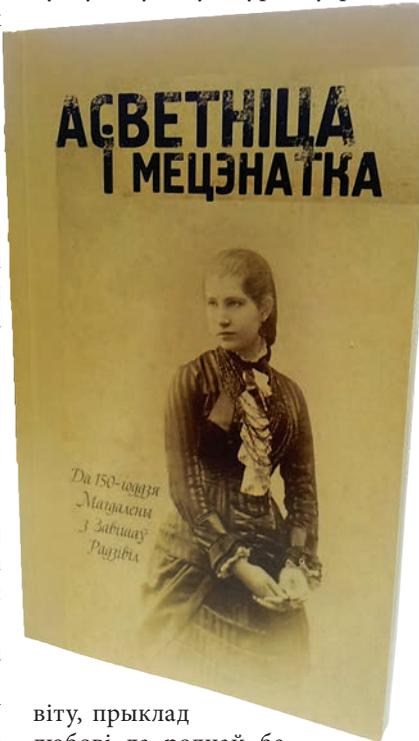

Спадарыня Магдалена ў маладосці

прыхільнасцю да беларушчыны яна заслужыла на мянушку “хлопаманкі” — так, як у свой час і Францішак Багушэвіч.

Першыя прэзентацыі кнігі адбыліся, як і трэба было чакаць, у бацькоўскім краі Магдалены — на Уздзеншчыне. Па ініцыятыве дырэктара тамтэйшага прадпрыемства “Аграмашсервіс” Аляксандра Нікіткі, які рупліва клапаціцца аб захаванні культурных каштоўнасцей на сваёй радзіме і які паспрыяў выхаду кнігі, былі наладжаны дзве сустрэчы з Ірынай Багдановіч, укладальніцай кнігі ды адной з яе аўтарак. Яна выступіла перад прадпрыемальнікамі Узды і старшакласнікамі раённай гімназіі. Асаблівай мэтай першай сустрэчы было на прыкладзе Магдалены Радзівіл заахоўваць мясцовых прадстаўнікоў бізнесу падтрымліваць культурныя ініцыятывы, спрычыніцца да рэстаўрацыі старажытнай каванай касцельнай брамы ў самым цэнтры Узды, якая цяпер у крытычным стане і чакае на сваё аднаўленне. Няпросты лёс і ў старажытнага кальвінскага збору, што стаіць на тэрыторыі былога кухціцкага маёнтка княгіні Магдалены. Гэтану помніку-святыні сёлета споўнілася 450 гадоў, з нагоды чаго А.Нікіткам быў ініцыяваны выпуск памятнага нацыянальнага календара на 2013 год. Нагадаем, падобны календар, прысвечаны Магдалене Радзівіл, быў выпушчаны ім жа ў 2011-м да яе 150-годдзя.

Імя Магдалены Радзівіл, яе руплівасць на ніве беларускага нацыянальнага адраджэння, шчодрая фундацыя выданняў і арганізацый, яе любоў да беларускай мовы не забыты ў Беларусі. Будзем спадзявацца, што і паслужаць яшчэ натхняльным узорам для нашчадкаў.

віту, прыклад любові да роднай беларускай мовы, якую яна старанна захоўвала і пашырала. Будучы арыстакраткай, сваёй

ПАРАЛЕЛІ

Зямля для працы і натхнення

У Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа рэалізаваны ўнікальны міжнародны праект

Іван Іванаў

Міжнародны літаратурны праект “Зямля — аснова ўсёй Айчыне”, прысвечаны 90-годдзю з часу напісання Якубам Коласам паэмы “Новая зямля”, прыцягнуў увагу аматараў творчасці Песняра. Як вядома, знакаміты твор беларускай літаратуры XX стагоддзя асобным выданнем пабачыў свет у 1923 годзе. Паэму можна называць мастацкай энцыклапе-

дыяй жыцця беларускага народа на той час, калі ладзіўся падмурак нацыянальнай ідэі беларускай дзяржавы, акрэсліваліся шляхі супольнасці ў будучыню. Творца грунтоўна, з душэўнай цеплынёй і вялікім болем за Бацькаўшчыну асэнсоўваў магчымасці годнага быцця родных яму людзей, праблемы сацыяльнай згоды і добрабыту ў грамадстве. Па сутнасці, такія магчымасці і дае ўласная зямля, якая становіцца месцам

для працы і натхнення, вялікім стымулам жыццятворчасці для кожнага сумленнага беларуса.

Між тым знаўцы літаратуры могуць сказаць, што такі ж вызначальны для развіцця іншай супольнасці сэнс мае і раман “Чатыры Евангеллі” (ён ствараўся ў 1899-1903 гадах) сусветна вядомага французскага пісьменніка Эміля Заля. Так што і раман Эміля Заля, і паэма Якуба Коласа — гэта красамоўныя ўзоры міфаў

пра Зямлю Запаветную. Па сутнасці, калі не браць да ўвагі храналогію, то крыху больш ранні французкі твор можна палічыць гэтакім “літаратурным працягам” больш позняга Коласавага твора. Яшчэ са школьных урокаў мы ведаем: Міхал, галоўны герой паэмы “Новая зямля”, памірае з марай пра набыццё ўласнага кавалка зямлі ды пра шчаслівае жыццё. А герой рамана Заля, які ўсё ж такі набывае праз шмат пакут уласны надзел зямлі, паступова ператварае яго ў квітнеючы край з красамоўнай назвай Шантэбле (Chanteble, у перакладзе з

французкай “песня нівы”), ён і сцвярджае тым самым адвечную мару селяніна-беларуса.

На творчай вечарыне ў Коласаўскім музеі гаварылася, што творы Эміля Заля, як і Якуба Коласа, спрыялі станаўленню, нацыянальнай самаідэнтыфікацыі французскага народа на сусветнай палітычнай арэне. “Зямная сіла” талентаў абодвух творцаў стала ў многім лёсавызначальнай для абодвух нацый.

Спецыяльна да імпрэзы была падрыхтавана выстава выданняў шырока вядомых твораў Эміля Заля і Якуба Коласа.

ТРАДЫЦЫ

Жыве Купалле на Дняпры

У чарговы раз у Шклоўскім раёне ладзіўся вялікі фэст “Александрыя збірае сяброў”

Іван Іванаў

У дзівосную купальскую пару зноў вялікі фэст ладзіўся непадалёк ад Дняпра, на радзіме Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі. І, вядома ж, ганаровым госцем на свяце ў землякоў быў і ён сам — пра гэта паведамлялі беларускія СМІ. Нагадаем, ужо ў чацвёрты раз вялікае купальскае свята “Александрыя збірае сяброў” ладзілася 6-7 ліпеня.

На два дні на маляўнічым узбярэжжы Дняпра разгарнуўся “Александрыйскі кірмаш”: можна было набыць творы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, сувеніры з сімволікай свята і работы народных майстроў. Ладзіліся тэматычныя майстар-класы ўдзельнікаў міжнароднага пленэра па кераміцы “Арт-жыжаль” (пра гэты цікавы праект, што набывае ўсё большую папулярнасць, газета “Голас Радзімы” ўжо расказвала), можна было наведаць мастацкія выставы. Прышліся многім даспадобы прэзентацыі-дэгустацыі прадукцыі мясцовых прадпры-

На Купаллі было шмат творчых гуртоў

емстваў. І, вядома ж, было вельмі шмат выступленняў самых розных гуртоў мастацкай самадзейнасці. А кіраўнік дзяржавы быў на вялікім гала-канцэрце майстроў мастацтваў Беларусі, Расіі і Украіны — гэта ўжо традыцыя адна з цэнтральных імпрэз фэсту.

Свята Купалле штогод адзначаецца ў маляўнічым месцы на беразе Дняпра, каля моста, які

злучае населеныя пункты Александрыя і Копысь, а таксама Магілёўскую і Віцебскую вобласці. Месца знакавае: Дняпро спакон веку служыў калыскай культур славянскіх народаў. На яго берагах традыцыя ладзілася купальскія свята, а сама рака была важнай часткай вялікага гандлёвага шляху “з варагаў у грэкі”.

Чым яшчэ забаўлялі публіку ў

Ад народных майстроў — сувеніры на памяць

Купальскі вянок дзяўчатам да твару!

Александрый на гэты раз? Ладзілася гульнёвая праграма “Купальскі карагод”, шмат удзельнікаў сабрала танцавальная праграма для моладзі, у новай інтэрпрэтацыі гучалі язычніцкія матывы свята ў тэатралізаванай абрадавай праграме “Чараўніцтва купальскай ночы”. Вельмі да месца прыйшліся выстава “Археалагічныя знаходкі Верхняга Падняпроўя”, фэст бе-

ларускага лёну ды многае іншае. А паколькі ў беларускім Падняпроўі на Купалле было па-сапраўднаму горача, на свяце працавалі дзве спецыялізаваныя (і тэатралізаваныя!) гандлёвыя кропкі: “Востраў марожанага” і “Свята квасу”.

Для тых жа, хто не змог наведаць свята, тэлеканал “Беларусь-1” вечарам 7 ліпені паказаў тэлеверсію гала-канцэрта.

ГЛЫБІНКА

Са свайго поля ягада!

Слова “брэнд” усё часцей асацыюецца ў нас не толькі з гандлёвай маркай, але і выкарыстоўваецца як візітная картка цэлай краіны або рэгіёну. На брэнд Лунінецчыны прэтэндуюць клубніцы. Прычым не простыя, а “Лунінецкія клубніцы”.

Іна Ганчаровіч

Упершыню ў Еўропе клубніцы (садовыя суніцы) з’явіліся ў XVIII стагоддзі, а ў Лунінецкім раёне іх, сцвярджаюць тамтэшыя жыхары, масава пачалі вырошчваць у 60-я гады мінулага стагоддзя. І так супала, што смачныя ягады на дзіва добра родзяць у стараных палешукоў! Цяпер клубніцы “прапісаліся” ўжо амаль на кожным лунінецкім агародзе. А іх смак вядомы далёка за межамі Лунінецчыны.

Што ж, дзесьці гуркі добра прыжыліся, дзесьці — памідоры на славу. У раёне ж вырашылі зрабіць стаўку на гэтую садовую ягаду. І нават распрацавалі цэлы комплекс мерапрыемстваў па рэкламе брэнда “Лунінецкія клубніцы”. У прыватнасці, былі аб’яўлены конкурсы народнай творчасці, малюнкаў, літаратурных твораў, бібліятэчных куткоў. Няцяжка здагадацца, які “матыў” праходзіць па іх, як кажуць, чырванай ніткай... А вясёлай, гарэзлівай кульміна-

На выставе “Лунінецкія клубніцы” ёсць што паглядзець

цыяй рэкламнай кампаніі стала раённае свята “Лунінецкія клубніцы”, якое ладзілася ў “сталіцы клубнічнага краю” — так часам называюць вёску Дварэц.

Гасцей свята віталі старшыня раённага Савета дэпутатаў Ві-

таль Адзішчаў і начальнік аддзела культуры Ганна Баецкая. Яны ўручылі дыпламы пераможцам конкурсаў ды прадстаўнікам працоўных калектываў, якія былі задзейнічаны ў арганізацыі свята. Потым была цікавая

канцэртная праграма, у якой удзельнічалі лепшыя салісты і калектывы Лунінецкага раёна, а таксама госці з Пінска і Століна.

Арыгінальныя вырабы, самыя розныя і часам з немалой доляй гумару, радалі гасцей

выставаў “Лунінецкія клубніцы” і “Шчадроты Палескага краю”. На іх былі прадстаўлены работы таленавітых мясцовых народных майстроў, а таксама разнастайная творчасць выхаванцаў і супрацоўнікаў дзіцячых школ мастацтваў, клубных устаноў і бібліятэк. “Лунінецкія клубніцы” былі прадстаўлены ў карцінах, вышыўках, вырабах з цеста, тканіны, паперы, пластыка, саломкі. Звярталі на сябе ўвагу клубніцы і з макаронных вырабаў: іх зрабіла ў вольны час дырэктар раённай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы спадарыня Надзея Радзіяновіч. Дарэчы, пра незвычайнае “макароннае захапленне” гэтай таленавітай жанчыны наша газета ўжо расказвала.

Праграма свята “Лунінецкія клубніцы” ўключала яшчэ спартыўныя спаборніцтвы і вясельную дыскатэку. У вядомай сваімі добрымі ўраджаямі смачных ягад вёсцы Дварэц працавалі дзіцячая гульнявая пляцоўка і выязны гандаль.